

Sygn. akt IV CNP 10/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie ze skargi strony pozwanej
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w B.
z dnia 9 stycznia 2019 r., sygn. akt VIII Ga (...)
w sprawie z powództwa E. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.
przeciwko P. Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 września 2019 r.,

- 1. odrzuca skargę;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, tytułem kosztów postępowania ze skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w B. (sygn. akt VIII Ga (...)) oddalił apelację strony pozwanej P. S.A. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 25 lipca 2018 r. (sygn. akt VIII GC (...)), zasądzającego od pozwanej na rzecz strony powodowej E. sp. z o.o. w L. kwotę 629,29 zł z ustawowymi odsetkami od szczegółowo wskazanych kwot. W skład zasądzonej kwoty wchodziły m.in. kwota 450 zł z tytułu kosztów sporządzenia prywatnej ekspertyzy. W apelacji strona pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w części zasądzającej kwotę 450 zł.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wniesionej w dniu 19 lutego 2019 r., strona pozwana zaskarżyła w całości wyrok Sądu Okręgowego w B. z dnia 9 stycznia 2019 r. Zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 509 k.c. w zw. z art. 65 k.c. przez błędną interpretację umowy przelewu wierzytelności z dnia 12 czerwca 2017 r. i przyjęcie, że obejmowała oprócz odszkodowania za szkodę w pojeździe także inne straty majątkowe; art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. i art. 821 k.c. wskutek przyjęcia, że do zakresu szkody poszkodowanego wchodzi nieistniejący i nieobciążający go koszt wykonania prywatnej ekspertyzy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.). Jedną z przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wyczerpanie przez skarżącego wszystkich stawianych do dyspozycji przez system prawny środków procesowych umożliwiających korektę niezgodnego z prawem prawomocnego wyroku przez jego zmianę bądź uchylenie (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Należy odróżniać niemożność zmiany lub uchylenia prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych, która stanowi przesłankę dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, od wiążącego się z przesłanką wymagania skargi w postaci wykazania niemożności wzruszenia zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych, które stanowi jej element konstrukcyjny (art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.). Odrzucenie skargi następuje w obu powyższych przypadkach, z tym

że niemożność zmiany lub uchylenia zaskarżonego prawomocnego wyroku w drodze innych środków prawnych jako przesłanka dopuszczalności skargi musi istnieć zarówno w przeszłości, jak i w chwili oceny dopuszczalności skargi, co wprost wynika z użytego w art. 424¹ § 1 *in fine* k.p.c. sformułowania "zmiana lub uchylenie tego wyroku.... nie było i nie jest możliwe". Zgodnie z art. 424⁸ § 2 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem podlega odrzuceniu, jeżeli zmiana zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa.

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r. poz. 5 z późn. zm.; dalej: "u.S.N.") weszła w życie 3 kwietnia 2018 r. i wprowadziła do systemu prawnego instytucję skargi nadzwyczajnej, która może być wniesiona w terminie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia, zaś w okresie 3 lat od dnia wejścia jej w życie może służyć podważaniu prawomocnych orzeczeń sądowych wydanych przed 3 kwietnia 2018 r. (por. art. 89 § 1 i 3 oraz art. 115 § 1). Jest to więc instrument prawny pozwalający na uchylenie lub zmianę prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego kończącego postępowanie w sprawie. W następstwie uwzględnienia skargi nadzwyczajnej może dojść do zmiany lub uchylenia zaskarżonego prawomocnego orzeczenia (art. 91 § 2), ewentualnie, w określonych wypadkach, do stwierdzenia, że wydanie tego orzeczenia nastąpiło z naruszeniem prawa (art. 89 § 4 i art. 115 § 2).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, na gruncie skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń wnoszonych po 3 kwietnia 2018 r. od orzeczeń wydanych przed tą datą, wyjaśniono, że strona, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi także wykazać, że nie było i nie jest możliwe wniesienie skargi nadzwyczajnej (zob. postanowienie z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, Nr 12, poz. 121, z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, OSNC 2019, Nr 13, poz. 31.).

W rozpoznawanej sprawie sytuacja jest bardziej klarowna, bowiem zaskarżone orzeczenie zapadło już po 3 kwietnia 2018 r.

Skarga nadzwyczajna jest niedopuszczalna, gdy orzeczenie, przeciwko któremu skarga ta ma być skierowana, może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia (art. 89 § 1 u.S.N.), a w tej grupie nadzwyczajnych środków nie mieści się skarga o stwierdzenie niezgodności

z prawem prawomocnego orzeczenia, skoro nie zmierza ona do zmiany lub uchylenia zaskarżonego orzeczenia i w związku z tym, jej kwalifikacja do kategorii środków zaskarżenia w ogólności jest wątpliwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r. II CNP 8/18, nie publ.).

Artykuł 424¹ § 1 *in fine* k.p.c. uzależnia dopuszczalność skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, gdy zmiana lub uchylenie w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe, zaś art. 89 § 1 *in fine* u.S.N. dopuszcza wniesienie skargi nadzwyczajnej, gdy orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Przez zbieg norm należy rozumieć taką sytuację, gdy do jednego i tego samego stanu faktycznego można zastosować więcej norm. Jeśli ustawa wyraźnie nie przyznaje jednej ze zbiegających się norm pierwszeństwa, wówczas trzeba zastosować reguły wykładni zbiegających się przepisów. Pierwszeństwo jednej ze zbiegających się norm może wynikać z ich wzajemnego stosunku. Niekiedy skutkiem zbiegu norm może być też sytuacja, w której obie normy będą stosowane, kumulatywnie lub alternatywnie.

Mając na względzie charakter przepisów regulujących skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz skargę nadzwyczajną, należy wykluczyć alternatywne ich zastosowanie, zależne od wyboru skarżącego, jak również jednoczesne i zarazem kumulatywne ich stosowanie.

Literalna wykładnia, zwłaszcza w kontekście wskazania w art. 89 § 1 u.S.N. na "inne nadzwyczajne środki zaskarżenia", mogłaby sugerować, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wyprzedza skargę nadzwyczajną. Tak jednak nie jest, jeśli uwzględni się szersze podstawy zaskarżenia prawomocnych orzeczeń w przypadku skargi nadzwyczajnej, a także zakres rozstrzygnięcia w postępowaniu ze skargi nadzwyczajnej, której uwzględnienie w pierwszej kolejności prowadzi do wyeliminowania z obrotu prawnego prawomocnego orzeczenia (czyli wywiera skutki między stronami prawomocnego orzeczenia), a dopiero, gdyby zaskarżone orzeczenie wywołało nieodwracalne skutki prawne, Sąd Najwyższy ogranicza się do stwierdzenia

wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa (art. 89 § 1 i art. 115 § 2), tworząc prejudykat dla odpowiedzialności Skarbu Państwa wobec strony, która na skutek wadliwego orzeczenia poniosła szkodę.

Z istoty i charakteru oraz zakresu regulacji dotyczącej skargi nadzwyczajnej wynika, że ma ona pierwszeństwo w stosunku do unormowań odnoszących się do skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Podlega ona zatem odrzuceniu na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c.

Na marginesie wskazać należy, iż Sąd Najwyższy w składzie 7 sędziów Sądu Najwyższego w dniu 2 września 2019 r. podjął uchwałę, III CZP 99/18, o następującej treści: „Poszkodowanemu oraz cesjonariuszowi roszczeń odszkodowawczych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej zwrot kosztów tzw. prywatnej opinii (ekspertyzy) rzeczoznawcy, jeżeli jej sporządzenie było niezbędne do efektywnego dochodzenia odszkodowania”.

Z tych przyczyn, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 424⁸ § 2 k.p.c., a kosztach postępowania skargowego na podstawie 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 424¹² k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz. U. 2018, poz. 265, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

aj

l.n